

Nederlandse zorg-governance is uniek

door
Marc van
Ooijen

dr. Marc van Ooijen MBA-H is lid van het bestuur en de governancecommissie NVZD. In het dagelijks leven is hij bestuurder van PSW, een organisatie die ondersteuning biedt aan mensen met een verstandelijke beperking.

De introductie van de nieuwe Zorgbrede Governancecode is voor menig deskundige/adviseur aanleiding stokpaardjes van stal te halen over de relatie tussen raden van toezicht en raden van bestuur. Ik heb in recente discussies dan ook weinig nieuwe argumenten gehoord of inzichten verkregen, totdat governance-hoogleraar Goos Minderman in een voordracht de Nederlandse governance-situatie in internationaal perspectief plaatste.

Eén van de kanttekeningen die dikwijls wordt geplaatst bij het huidige raad-van-toezicht-model in de Nederlandse gezondheidszorg is dat er sprake is van een weeffout. De raad van toezicht benoemt zichzelf en hoeft formeel aan niemand verantwoording af te leggen. Er is geen Algemene Vergadering, die je wel bij de rechtsvorm van de vereniging of een Naamloze Vennootschap hebt. Persoonlijk vind ik dit niet zo spannend, bijvoorbeeld omdat het de vraag is of de Algemene Vergadering in een vereniging of bij een NV daadwerkelijk als 'hoogste' orgaan functioneert en aldus een controlerende functie of disciplinerende werking heeft, die verder reikt dan een goed functionerende raad van toezicht in de zorg.

Veel spannender vind ik het feit dat de meeste non-profit organisaties in Nederland, zeker in de gezondheidszorg, de rechtsvorm van een stichting hebben, die internationaal niet of nauwelijks vergelijkbaar is met andere organisatievormen. In veel landen zijn de betreffende organisaties volledig 'privaat' dan wel onderdeel van de overheid (publiek). Dit is te meer interessant omdat Nederland op bijna alle terreinen van het publieke domein waar deze organisaties actief zijn, in de top 5 staat als het gaat om de kwaliteit van de dienstverlening. Dus, wij hebben een speciale manier van organiseren op verschillende maatschappelijke domeinen én op deze terreinen staan we internationaal in de top van kwalitatief goede dienstverlening. Hoezo weeffout in het systeem? Wellicht moeten we onze structuur juist koesteren en uitbouwen! Zoals Minderman zegt: 'Wij hebben het beste middenveld ter wereld.' Wat zegt dat nu over de ontwikkeling die raden van bestuur en raden van toezicht door zouden moeten maken? Wat maakt in dit licht 'een goede raad van toezicht' en wat betekent dat dan weer voor de doorontwikkeling van de governancecode? Ik heb de antwoorden nog niet, maar heb wel geleerd op dit punt dus vooral niet te snel zaken te willen afkijken van het functioneren van 'boards' elders ter wereld, omdat die in een andere context opereren. Ondanks dat mijn stelling blijft dat structuren hooguit hulpmiddelen zijn, hebben wij een governance-structuur in het maatschappelijk middenveld die we moeten koesteren. Ik hoop dat beleidsmakers en wethouders in het gemeentelijk domein, die nadenken over het anders organiseren van zorg, zich dit realiseren. (En onze sector- en governance-specialisten ook...)|